

Drum cu sens unic: Inteligența artificială agentica va fi catalizatorul transformării funcției fiscale

Funcția fiscală trece printr-o perioadă de schimbări extrem de rapide, determinate nu doar de un context economic global care s-a complicat foarte mult în ultimii 4-5 ani, ci și de apariția inteligenței artificiale, consultanța fiscală fiind printre primele domenii care au apelat la soluții de tip AI. Dacă într-o prima fază totul s-a redus la analiza datelor, acum s-a ajuns deja la soluții care vin să înlocuiască sarcinile repetitive, lăsând timp consultanților pentru analiza proactivă a datelor fiscale și construcția unor soluții mai bune și mai aplicate pentru clienți.

Un procent de 87% dintre profesioniștii în domeniul fiscal și financiar spun că inteligența artificială generativă (GenAI) va face ca funcțiile lor să fie mai eficiente și mai performante. Pentru prima dată, respondenții din domeniul fiscal și financiar din sondajul EY [2024 EY TFO Survey | EY - Global](#) au menționat restricțiile financiare ca fiind cel mai mare obstacol în calea realizării viziunii lor pentru o funcție modernă. Este nevoie însă de o combinație între resurse pentru a ajuta funcțiile fiscale și financiare să facă față deficitului de personal, obligații noi de raportare și finanțarea (bugetarea) unor noi soluții de business, inclusiv a celor bazate pe AI. Dar, iată că nu vorbim doar despre aspectul adoptării soluțiilor de inteligență artificială în cadrul companiilor, ci și despre integrarea acestora în consultanța fiscală, domeniul-suport pentru conformare fiscală și de business.

Ascensiunea inteligenței artificiale (AI) devine, fără îndoială, unul dintre cei mai importanți factori de transformare, depășind ideea de „promisiune tehnologică”, fiind deja o realitate operațională. În acest context, un nou concept capătă amploare: inteligența artificială agentica, o formă avansată de AI colaborativ, care are potențialul de a revoluționa modul în care funcționează echipele fiscale.

Este un concept care preocupă experții EY Global, fiind subiectul unei recente analize, ale cărei concluzii merg spre necesitatea integrării agenților AI în funcția fiscală cu mare atenție la detalii – [How agentic AI is reshaping the tax function | EY - Global](#). Aceasta releva, printre altele, faptul că 83% dintre decidenții financiari de top din companii cred că adoptarea inteligenței artificiale ar fi mai rapidă dacă ar avea o infrastructură de date mai solidă, iar 67% dintre aceștia admit că lipsa infrastructurii frânează adoptarea inteligenței artificiale.

Spre deosebire de AI-ul clasic, bazat pe reguli sau pe modele izolate, AI-ul agentic presupune echipe de agenți digitali care colaborează, fiecare având un rol, un scop și un set specific de competențe. Coordonarea lor este

realizata de un „agent” inteligent, cu supraveghere umana integrata. Este, de fapt, un model inspirat din dinamica echipelor umane, bazat însa pe viteza, acuratețe și consistența superioare.

Din punctul meu de vedere, asistam la un moment de cotitura în domeniul consultanței fiscale, și nu este prima data când afirm acest lucru. O schimbare care nu este doar tehnologica, ci profund structurala și strategica.

Inteligența artificială agentica (care a capatat și un nume oficial, de altfel, Agentic AI) promite sa transforme funcția fiscală dintr-un centru operațional de conformitate într-un hub de inovație strategică – condiția fiind ca liderii fiscali sa îmbrățișeze noua paradigmă. Și s-o integreze în organizație, cu atenție și responsabilitate, mai ales ca **inteligența umană** ramâne și va ramâne în continuare cea care decide, coordoneaza, analizeaza (cu instrumente de secol 21) și pune ordine în afaceri și partea fiscală a acestora.

Este important sa înțelegem ca nu vorbim doar despre automatizarea unor sarcini repetitive. Până acum, multe echipe fiscale au experimentat AI în forma ei clasică – prin robotic process automation (RPA) sau machine learning. Însa agentul AI poate înțelege contextul fiscal pe baza carora stabilește obiective, planifica acțiuni și le poate executa autonom, deci vorbim despre echipe formate din agenți AI specializați, fiecare având un rol clar, care colaboreaza și se coordoneaza printr-un „agent coordonator”. **Astfel, după cum releva și studiile EY Global citate, toata lumea este la unison de acord ca totul are loc și trebuie sa aiba loc sub stricta supraveghere umana.**

Este vorba despre faptul ca modelul în care integram soluții de inteligența artificială și acești noi coechipieri (agenții AI) reflecta, de fapt, modul în care lucreaza echipele umane, cu diferența ca AI-ul nu obosește și învața continuu. În loc ca specialiștii fiscali sa se piarda în sute de tabele și interfețe, aceștia interacționeaza cu un singur agent coordonator care ofera date relevante, deja procesate, pregatite pentru analize strategice.

Agentic AI are capacitatea de a contextualiza, a seta obiective, a planifica și a executa acțiuni. Reacționeaza la date, dar le și înțelege, ia decizii proactive și gestioneaza excepții. Astfel, reduce semnificativ nevoia de intervenție umană. Obligatoriu însa, urmeaza controlul profesionistului, acolo unde trebuie și unde conteaza.

Avem un exemplu concret, și evident nu este singurul, care arata forța acestei abordari: una dintre echipele EY Global a sprijinit un important producator de bauturi în procesul de categorizare fiscală a peste 40 milioane de tranzacții, fiecare având variabile complexe, precum tipul și proporția ingredientelor. Soluția la care s-a apelat a fost un agent AI autonom integrat în procesele fiscale. Rezultatul a fost clasificarea completă în 10 zile, cu o mare acuratețe, a fiecarui nou produs adaugat în inventar, agentul AI atribuind automat tratamentul fiscal corect.

Funcția fiscală beneficiaza deja de aceasta tehnologie în mai multe zone – de la reformatarea automata a balanțelor de verificare, până la procesarea notificărilor fiscale venite din multiple jurisdicții. Agenții AI pot identifica tipul notificării, pot extrage termene și sume-cheie, coreleaza datele cu obligațiile fiscale existente și pot transmite recomandari personalizate, pentru ca echipele umane sa realizeze analize aprofundate.

Se poate aprecia ca Agentic AI schimba complet dinamica muncii fiscale. Balanțele de verificare, pregătirea declarațiilor, revizuirea notificărilor din multiple jurisdicții – toate pot fi gestionate de micro-agenți specializați. Fiecare pas e documentat, auditat și poate fi corectat în timp real. Comunicarea între agenți nu mai este un flux opac de coduri, ci o interacțiune clară, în format accesibil (inclusiv prin platforme ca Microsoft Teams).

Nu este totul perfect însa și nici nu poate fi, ceea ce frâneaza adopția rapidă a Agentic AI pe scara largă nu este lipsa de tehnologie, ci a acelei strategii comune pentru integrarea bazelor de date și a reticenței față de nou, arata

analiza EY Global. Datele fiscale figureaza acum și în ERP-uri, și în Excel-uri și în diverse baze de date greu de accesat, iar lipsa unei arhitecturi comune face ca AI-ul sa funcționeze sub potențialul sau. De asemenea, exista provocari de natura etica și legala. AI-ul trebuie sa fie explicabil, transparent și validat constant de specialiști umani. Tocmai de aceea supravegherea umana nu este opționala, ci esențiala pentru a evita erori, partiniri sau încălcări de reglementari. Fara îndoiala ca aceste obstacole vor fi depășite și rezolvate în urmatoarea foarte scurta perioada de timp.

Agentic AI nu trebuie privita ca un simplu instrument tehnologic, ci ca o reala capacitate de baza a noii funcții fiscale, care devine una strategica, colaborativa, bazata pe date și inteligența augmentata. Pentru aceasta, este însa nevoie de investiții în oameni, nu doar în sisteme: formare, redefinirea rolurilor și parteneriate strânse între fiscal, IT, juridic și operațional.

Organizațiile care vor înțelege și vor integra AI-ul agentic în strategia lor fiscala vor beneficia nu doar de eficiența operaționala, ci și de un avantaj competitiv durabil, într-un mediu fiscal tot mai complex și mai digitalizat.

Și afirm din nou: inteligența artificiala agentica **nu va înlocui profesioniștii fiscali**. Dar îi va elibera de sarcini repetitive, de complexități inutile, de timp pierdut în extrageri de date și clasificari manuale. Cu alte cuvinte, le va permite sa devina arhitecții unei funcții fiscale moderne, predictive și inovatoare. Întrebarea nu mai este daca vom adopta AI agentica în fiscalitate, ci când și cât de strategic vom face acest lucru. Iar cei care încep acum, cu o viziune clara și o abordare centrata pe oameni, vor fi lideri, în opinia mea, ai transformarii funcției fiscale.